PLANTÆ ALPINÆ CARNIOLICÆ. COLLEGIT ET DESCRIPSIT BALTH. HACQUET...

Balthasar Hacquet

SOCIETATI BOTANICÆ

FLORENTINÆ

MULTO CELEBERRIMÆ

ET

VIRO ILLUSTRISSIMO

RUPERTO COMITI PANTALPHINIO

EJUSDEM SOCIETATIS

PRÆSIDI DIGNISSIMO

D. D. D.

AUTOR.

A 2 PRÆ-

PRÆFATIO.

Quam tibi Lector benevole inpreſentiarum ſiſto, prima decas eſt plantarum, quæ in alpibus Carnioliæ & Iſtriæ creſcunt. Exigui quidem utrique ſunt Termini, attamen non facile hortum botanicum, quo natura opes ſuas tam copioſe congeſſiſſe videtur, elegantem magis, & ornatum videris. Quæ enim regio, quis locus tantam botanicarum rerum copiam, tamque multiplicem ſimul novitatem, utut ſit ampliſſimus, oſtentare poteſt, & tanquam re ſua propria gloriari, an non id flora carniolica (*) & appendix ad floram auſtriacam (**) luculenter comprobant? Difficile ſane fuit novi quid hoc in genere detegere, quandoquidem & provincia noſtra exigua eſt & de re Botanica optime meriti Mathioli, & Scopoli, quorum ultimo principem facile in ſedulitate, & diligentia inquirendi locum conceſſerim, non ſine nominis ſui gloria, jam pridem in hac materia elaborarunt. Veritatis nimium ſtudioſus, non poſſum non hic commemorare illuſtriſſimum D. L. B. a Wulfen, cujus indefeſſus labor orbi erudito perquam cognitus eſt. Hujus opera uſus perquam frequenter, & hic, & alter amicorum meorum, nec operæ pretium duxerunt, ut, quod alieno labore compilarunt, ſuæ forte nimium timentes gloriæ illi in acceptis referrent, ejusque recte ibi obliviſcerentur, ubi maxime commemorari merebatur! quam facile alieno vivitur labore! quam facile res, quæ ad manus ultro defertur, definitur & deſcribitur! ſed quantis ſtat ſumptibus, quantis, quamque periculis plenis difficultatibus circumſiſtitur is, qui aut novi quid & irreperti adhuc in naturæ regno deprehen-

(*) A Scopoli Flora carniolica, editio 1. & ſecunda c. fig. æneis in 8vo Vindobonæ 1772.

(**) D. Jacquin Flora auſtriaca. Vol. V. Viennæ Auſtriæ 1778. fol. maj. c. fig. colorata.

hendere, ubique locorum ſe præſentem ſiſtere vult, idque in
ea regione, ubi vix quempiam invenire eſt, qui Botanices cog-
nitionem habeat. Accedit præterea, quod labores noſtros non
mediocriter remorari poteſt; aſperitas nempe viarum, quæ ad
hæc loca inacceſſibilia ducunt, ingens montium altitudo, nivi-
bus hinc inde tecta, ubi vix plantam deprehendi poſſe arbitra-
bar, quo tamen Lithologiæ ſtudio duntaxat impulſus eluctari non
dubitavi.

In hac decade plantarum neque ſtili elegantiam, lector be-
nevole, neque minutiſſimarum rerum exactam deſcriptionem
requires, meus omnis labor eo ſe extendit, ut ſingulæ plan-
tæ, quantum fieri potuit, clare & diſtincte deſcriptæ exhibe-
rentur. Secutus ſum Cel. Linnei characteres, genera quod at-
tinet, nihil novi mihi occurrit, ſpeciebus novis nomen ſpeci-
ficum ex ipſo loco natali impertior.

Utere, Lector benevole, hac opera mea, quam non omni
fructu carituram judico, apud eos præſertim, qui non alienum
a ſtudio botanico animum habent, intuebuntur enim occultas na-
turæ divitias, ſeſeque ad ſimiles labores ultro excitari ſentient.
Quod ut eveniat ad majus botanicæ rei incrementum, ex ani-
mo opto, vale.

N. 1.

N. 1. *Tab.* 1.

Carlina Utzka.

Radix perennis recta ſubſuſiformis vel conoidea, aut tortuoſa ratione loci natalis, rugoſa ex flavo in fuſcum degenerans, ex qua complures radiculæ craſſitudine pennæ anſerinæ, extus flava ferrugines, intus albeſcens, aliquantum amara.

Caule caret, omnia folia intima tum præcipue illa primi anni, ſunt oblonga, ovata, attenuata, undulata, baſis in petiolum canaliculatum per totam folii longitudinem. Reliqua folia magna, petiolata, profunde laciniata, ſpinoſa, minura, quæ verſus calicem protenduntur, ſeſſilia, integerrima, aut in ellipſoidem, aut in linearem longitudinem procurrentia, ſpinæ feroces in circumferentia: ſubtus venæ inſigniores, & craſſæ admodum, perque venulas numeroſiſſimas, quæ reticulatæ, albæ, villoſæ, ſuperne fuſco virentes, & ſcabriuſculæ.

Flos ampliſſimus unicus, cujus diameter quinque aut ſex pollicum eſt. Calix radiatus, cartilagineus, ſubtiliſſime piloſus, pallide flaveſcens, duos vel tres pollices longus, minute dentatus, margo baſis membranaceus, vel piloſus, ſuperne canaliculato dorſo & in gibbum flavum, obſcurumque leviter elevato.

Corollæ palleſcentes quinquedentatæ leviter ventricoſæ cum antheris quinque affixis concoloribus, quibus ſtigma clavatum inhæret. Semen cuneiforme obtuſum, minute villoſum, pappus ſericeus, flavo albus, ſetulis pollice longioribus, in faſciculos ordinatis, floſculi & in ipſa maturitate remanent. Diſcus carnoſus albeſcens perpendiculariter biſſectus unius pollicis craſſitudinem attingit.

Icon omnia in ſua nativa magnitudine repræſentat. *a.* & *b.* folia ultima verſus calicem ovata & linearia, ad baſim carnoſa ſunt, *c.* & *d.* ſquamæ ſeu foliola calicis, *e.* partem externam ſeu convexam, *d.* concavam ſeu internam refert; *e.* ſtamen unicum figuram lanceolatam habet. *f.* Semen maturum cum pappo, *g.* ſetulas in faſciculos ordinatas; *h.* corollas tubuloſas integras cum ſtamine, & piſtillo *i.* easdam inciſas, & apertas, *k.* folium, prout in prima ætate naſcitur.

Elegans hæc, & utilis planta in ſummitate montis Utzka, ſeu montis majoris, qui quaſi medius exſurgit, & in contermino monte Planick, & iterum prope Lupocklau, ad pedem montis mihi occurrit.

Mi-

Mirabar vehementer, qua ratione fieri potuerit, ut hæc oculis Clar. Mathioli per Iſtriam proficiſcentis ſubterfugerit: forte quemadmodum alii Botanici, nimia montis altitudine, viarumque aſperitate, vel demque incolarum ferocitate territus huc non pervenit, ſicut & Celeb. Scopoli. Apud nos in Iſtria, ut in Levante, qui, abſque eo quod ipſi ſiniſtri quid a populo accidat, verſari vult, neceſſe habet, ut ſe popularem eſſe dicat, quare eorundem linguam callere debet.

Botanices amicis gratam abunde rem vel ex eo feciſſe arbitror, quod ea in hac planta exhibuerim, quæ eandem determinant, ſed contentine etiam erunt, quorum Deus venter eſt, cui, dum & de rerum cognitione loquuntur, thura ferunt? Hinc ut & iis ſatisfaciam, qua ratione hæc planta adparari debeat, ut ad manducandum adpoſita poſſit, paucis dicam.

Caro alba, & grati odoris, & minus adhuc amari, quam Cynara Scolymus Linnei, poteſt quidem manducari cruda, interea tamen & cocta ſapit palato. Cum hæc planta vel in monte naturæ beneficio nata, jam apta eſt nutriendo corpori, quis illam non dignam æſtimet, quæ ad noſtros hortos deportaretur, collocetur que.

Nulla planta meretur majori jure nominari acaulis, atque hæc; nam carlinam acaulim Cel. Linnei, Vaillant & aliorum minus probabiliter hoc nomine inſigniverim, quandoquidem ſæpe unius pedis caulem habet: floret Julio, ſemen Septembri maturefcit, odor nullus.

N. 2. Tab. 2. fig. 1.

Illecebrum Kapela.

Exigua planta, duorum pollicum longitudinem excedens. Radix lignoſa, & ramoſa, perennat, extus fuſca, cinerea, intus albeſcens, caules & rami verrucoſi, craſſiores, juniores graciles, repuntque. Lignum illis albidum, cortexque ex cinereo in albidum degenerans.

Folia ſubi alterna ovata, lanceolata, duas vel tres lineas longa, aliquantum piloſa, ſeſſilia integerrima, ſtipulæ cum foliis alternatim occurrunt, ejuſdemque ſunt figuræ, albiſſimæ, pellucidæ, integerrimæ, glabræ. Caules capitulis terminantur.

Flores bracteis nitidis occultati, ovatique, calix viridis quinquefidus, exiguus, cartilagineus, ovatus, lanceolatus, & glaber. Corolla nulla, ſtamina quinque minora calice, filamenta alba. Antheræ flavæ, ſtylus unicus, brevis, flaveſcens. Capſula quinquevalvis, monoſperma; ſemen unicum ovatum fuſcum.

Ex hac deſcriptione quis accuratam cum illecebro paronichio, & capitato Linnei ſimilitudinem, aut ſi mavis affinitatem non detegit; neque ego locum huic inter allatas duas ſpecies unquam negavero.

Creſcit in alpibus calcareis ſterilibus, has alpes Kapelam dicunt incolæ, circa Grobenek, & verſus Recka; dein ſuper monte Kleck

Shne-

Shneſchnikich dicto, & alibi in montibus circumjacentibus floret ſub finem Julii, ſemen matureſcit ſub finem Auguſti, odor nullus.

Icon repræſentat plantam in ſua naturali magnitudine, ad latus ſiſtitur *a.* flos, *b.* folia cum ſtipulis & bracteis; aucta *c.* ſquama corollæ; *d.* capſula; & *e.* ſemen.

N. 3. *Tab.* 2. *fig.* 2.

Rhamnus hydrienſis.

Arbor inermis, ſubramoſa, tres vel quatuor orgyas alta, paucis ramis prædita. Radix inter ſaxa calcarea ſeſe diffundit, truncus illi eſt diametri unius pedis, cortex durus, cinereus, fuſcus, verrucoſus, intus flavus, & albidus. Rami nudi, folia in ſummitate folioſi, veluti in orbem poſiti, folia ſunt glabra, ovalia, unico vel duplici dente crenata, fuſco virentia, ſubtus albida.

Cyma terminalis, & axillaris, in ramulis junioribus flores non habet, in ſenioribus autem triginta, aut plures inter folia in formam umbellæ prodeunt. Multi ex his ſunt ſteriles, ex hac potiſſimum cauſa, quod non ſatis nutrimenti habeant.

Calix virideſcens, paulo longior, ex tubo campanulato in limbum expanditur, quadrifidum patentem, planum, tubo ferme acuto longiorem; ſupremo tubo adnaſcuntur ſtamina quatuor, erecta, quibus ſingulis ſquamulæ pone accubant, oblongæ & breviores, atrofuſcæ. Germen eſt ſubrotundum, parvum, piſtillum bifidum, breve.

His baccæ ſuccedunt rotundatæ, molles, pellucidæ, primo virides, in maturitate nigreſcentes, ſaporis ob dulcedinem ingrati. In qualibet bacca ſemina bina vel terna continentur, ovata, nitida, palleſcentia, inclusa ſingula arillo proprio bivalvi. Floret menſe Junio & Julio, fructus matureſcit Septembri, & Octobri. Iconi adſtant, rami florentis in *a.* flos auctus in utraque; in *b.* germen; in *c.* ſquamulæ cum ſtamine; in *d.* bacca integra; in *e.* ſemen.

Habitat in montibus circa Hydriam, Zheraverch, mali Golack & Voiska ad Terminos Goritienſes, & Tolmienſes.

N. 4. *Tab.* 2. *fig.* 3.

Gentiana terglouenſis.

Primo intuitu judicavi hanc plantam ad gentianam pumilam, & acaulem referri poſſe, at deprehendi, eam, & proprios, eosque conſtantes characteres habere, ita ut non poſſit non conſtituere propriam ſpeciem, quemadmodum id more Cel. Linnei, & Cel. Jacquini me facere

 opor-

oportere arbitror, qui ultimus in flora ſua Tom. II. & IV, Tab. 135, & 302. utramque accurate deſcripſit, & depinxit.

Ego itaque, qua poſſum cura, hanc exſequor.

Tota planta glabra, & inodora eſt.

Radix perennis, erecta, fibroſa, pallens & ætate multiceps, in ſurculos abit paucos, ſubdiviſos, roſula terminatos, caulis quaſi nullus, ſi periſtit, eſt erectus, gracilis, ſubrotundatus, ſemper uniflorus. Folia radicalia ſunt alterna ſeſſilia, ovalia, duos vel tres lineas longa, integerrima, pinguia; folia duo ad calicem, quæ lanceolata ſunt, ſubacuta, & oppoſita.

Flos pollicis longitudinem ſuperat. Calix tubuloſus, brevis, pentagonus acuminatus, quatuor lineas altus. Laciniæ limbi corollæ cæruleæ quinque, rotundatæ, integerrimæ, trium linearum diametrum habent, cum intermixtis ſquamulis ſemibifidis. Filamenta alba tubo longiori adhærent. Antheræ flavæ, & liberæ. Stylus longus cum ſtigmate infundibiliformi, ad marginem quaſi plumoſus, in fructu bipartibilis, ventricoſus, ad baſim gibboſus. Semina minima fuſca, ovalia, floret Julio, ſemina maturèſcunt Octobri; creſcit ſuper monte Terglouenſi, ad pedem montis glacialis, in monte na. Ziperi, & o. Podtrech territorio Bohinenſi.

Exhibui in Tabula plantam in nativa ſua magnitudine, ad latus ſiſtitur in *a.* ſtylus cum ſtigmate, & fructu in maturitate, in *b.* ſemen unicum *c.* limbus corollæ apertæ, odor nullus.

N. 5. *Tab.* 3.

Oenanthe Karſthia.

Radix perennis, ſubcarnoſa, extus fuſca, intus albida, tortuoſa, radiculis pluribus bifurcatim tortis. Caulis ſolitarius, rotundatus, leviter ſtriatus, glaber, ſicut tota planta medulla albeſcenti farctus, duos pedes altus. Folia radicalia bipinnata, innixa coſta ad baſim vaginante, parum ſtriata, ſemiamplexicauli, circumſcriptione oblonga vel elliptica, pinnis lanceolatis, vel ſubovatis ſeſſilibus, ſerrato inciſis acutiuſculis ad coſtam principem ſedent, folia caulina omnia ſunt pinnata, ſumma ternata, pinnulæ ſunt integræ, lineares aut lanceolatæ, acutæ. Petioli fiſtuloſi, & minute ſtriati, ex baſi membranacea & vaginante ortum ducunt.

Umbellæ univerſales convexæ, & involucro pauciſolio ſetaceo inſtructæ, ſemper eriguntur, compoſitæ ex radiis decem, aut duodecim. Umbellulæ particulares ſubrotundatæ, denſæ, & parvæ, involucro ſetaceo duæ, aut tres flores non ſuperant. Radii exteriores paulo longiores ſunt interioribus, floſculi omnes fertiles, & fermè æquales ſunt, dum extimorum petala extima pauxillo ſunt majora, alba, cordata, dorſoque ſtriata. Filamenta corollæ longitudine: ſtyli rigiduli,

pau-

Google

paulatim valde elongati. Perianthium pentaphyllum, laciniis lanceolatis, acuminatis, & inæqualibus. Fructus ſtriati, ſubrotundati, conſtant ex duobus ſeminibus, ellipticæ formæ, parum ſtriatis, ſtylo bifido inſtructis, quorum alterum tribus foliolis calicis coronatur, & alterum duobus. Odor nullus, ſapor pimpinelloideus. Floret menſe Julio, ſemina matureſcunt Auguſto.

Habitat prope Cryptam cornealem ſuper monte Manas ad Boickam, etiam in montibus circa Reckam, abundanter deprehenditur circa Lippizam ſuper Karſchto in Carniolia interiore.

Iconi ad latus ſiſtitur in *a.* flos, in *b.* ſemina aucta.

Cum hæc planta in multis cum oenanthe pimpinelloide convenit, facile pro eadem haberetur; cui viva ad manus non eſt, hanc icone expreſſam cum illa conferre poterit, quam Cl. Jacquin in citato ſuo opere Tab. 394. expoſuit, ipſeque ultro diſcrimina, quæ inter utramque intercedunt, partim in radice, partim in foliis deteget.

N. 6. Tab. 2. fig. 4.

Clathrus *(Fungus)* Hydrienſis.

In tanta fungorum copia, quos partim Cel. Linneus, & D. Schæfferus determinarunt, quem præſens tabula exhibet, non reperi.

Fungus mediocris, ſubtriangularis ſemiputridis arborum radicibus innaſcitur, ſubcoriaceus, mollis. Stipes durus, ſubovatus; curvus, membrana albida obductus. Calamus digiti minimi craſſitudinem habet; parum ſtriatus, niger, villoſus. Pileum gerit figuræ quaſi triangularis, coloris bruneo-nigri, ſubtus lamelloſus labyrinthiformis, lamellæ verſus calamum ſunt aliquantum parallelæ; ſuperne pileus nodis diſtinctus, quorum figura fructibus pinus pineæ ſimilis eſt, cum vero nodi alii majores, minores alii ſint confluentes, efformantque figuram jam pentagonam, jam tetragonam. Ex centris nodorum ſtriæ verſus latera procurrunt. Partes aliquæ revolutæ, aliquæ planæ, membrana ſubtiliſſima, facili negotio ſeparantur. Subſtantia ſpongiformis, lamellæ undulatæ, tenues, elaſticæ, nec ſuccum læſæ fundunt. Odor putridus ſuaveolens.

Habitat in collibus prope Hydriam, verſus Merslarupa, Zhernaverch. Ad latus figuræ lamellæ adſtant. Creſcit menſe Julio.

N. 7. Tab. 2. fig. 5.

Leontodon Terglouenſis.

Creſcit ſuper monte Terglou, ubi glacialis eſſe incipit, & hoc quoque in locis duntaxat humidis, reperitur etiam in alpibus circumjacentibus.

Tota planta inodora eſt, unum, duos, aut tres pollices alta. Radix perennat, craſſa, nigra, pollicis longitudinem adæquat, fibrillas undique generans, fuſcas, albeſcentes. Caulis firmus, hirſutus, unicus, teres, folioſus. Folia infima duobus pollicibus longiora, amplexicaulia, runcinata, ſinuata, acuta, pilis nigris obducta. Superiora profunde dentata, admodum hirſuta; ultimum folium lineare, integrum, piloſum, nigrum.

Calix ex oblongo globoſus, conſtat ſquamis imbricatis, lanceolatis, acuminatis, erectis, nigris & hiſpidis. Corollulæ ſulphureum colorem habent, quinquedentatæ patentesque, calicem bis ſuperant. Antheræ luteæ. Germina oblonga, glabra, ſtyli longi, ſtigma luteum, & revolutum.

Receptaculum album, nudum, ſubcarnoſum, ſemina fuſca, cuneiformia, pappo coronantur ſeſſili, piloſo, ad latus figuræ repræſentatur ſemen unicum cum pappo.

Figura, quam hic intuetis, exhibet naturalem plantæ magnitudinem, ad quam libere ex terra argillacea exurgit. Hæc, ſi fruſtulis lapideis tegitur, ſcapum naniſcitur gracilem, longioremque, ita ut aliam omnino formam induat.

N. 8. Tab. 2. fig. 6.

Myoſotis Terglouenſis.

Clar. Linneo genus myoſotum, de quo pauci, & ii quoque non clare ſatis, & dilucide tractarunt, in acceptis referre debemus, tanta accuratione elaboratum.

Ego primo intuitu hanc plantam non heſitavi ad genus aretiæ referre, quemadmodum in Collectaneis (*) Berolinenſibus, in quibus de itinere meo per alpes carniolicas, & carinthiacas ago, illam nominaveram, at diligentiori ſubin examine adhibito detectisque ſingulis notis deprehendi, eam Myoſotim eſſe.

Tota planta colorem triſtem, vel viridem fuſcum habet, excepto flore. Odor gratiſſimus, ſicut ſyringa Linnei.

Radix perennis, ſublignoſa recta, profunda, multum tortuoſa ratione ſitus, tres, vel quatuor pollices longa, fibras paucas habet. Caulis folioſus, imbricatus, hirſutus, rectus vel procumbens, ex una radice plures quoque caules naſci ſolent.

Fo-

(*) Beſchäftigungen der Berliner Geſellſchaft Naturforſchender Freunde. Tom. I. 1780. in 8 fig.

Folia infima ſubnigreſcentia, alia fuſca virentia, oblonga, ovata, aut ſpatulata, ſeſſilia, plana, integerrima, duas, vel tres lineas longa, pilis albis rigidis inſtructa, quæ caulem circumdant, in medio duo, aut tres flores naſcuntur, caulis medius rectus, laterales utrinque dependent, & quaſi corymbum efformant. Hæc planta raro admodum eſt uniflora, aut acaulis.

Calix ſemitubuloſus quinquefidus, initio villoſus, laciniæ quaſi lanceolatæ, tubus duplo longior, primo patens, & deinde flores erectus, vel involuts.

Corolla hypocrateriformis, tubus ventricoſus calyce brevior, annulum cylindricum efformat flavum ſulphureum. Sub fauce ſtamina quinque, quorum filamenta flaveſcentia ſubulata minima. Antheræ rotundatæ flavæ. Limbus corollæ eleganter cæruleus, planus; in ore glandulæ nectariferæ bifidæ quinque perſiſtunt; ſegmenta corolla ſubrotundata, ovata integra. Germen in fundo calicis, ſeſſile, ſubgloboſum, flavum, viride. Stylus ſtamina attingit; ſtigma capitatum. Capſula unilocularis polyſperma, apice dehiſcente, in quinque valvulas divergentes intra calicem perſiſtens. Semina quatuor aut quinque, ovalia fuſca. *a.* Repræſentat in naturali altitudine corollam integram. *b.* Corollam apertam cum glandulis, & ſtaminibus. *c.* Calicem medium apertum. *d.* Eundem patentem cum capſula, & ſeminibus in maturitatis ſtatu. *e.* Capſulam cum ſtigmate non perfecte maturam. *f.* Semen unicum parum augmentatum.

Floret Auguſto, ſemen matureſcit Septembri. Habitat in monte Terglou ultra montes glaciales, in ſupremo loco, qui adhuc terra veſtitus eſt, in collectaneis Berolinenſibus ſuperius commemoratis determinavi, in quantam excreſcere ſoleat altitudinem.

Nro. 9. *Tab.* 4. *fig.* 1.

Scabioſa Trenta.

Inter triginta, ſcabioſarum ſpecies, quorum Linneus in ſuo ſyſtemate meminit, nulla eſt, quæ huic, quam ego hic adſero, ſimilior ſit, quam illa, tranſilvanica, cujus figuram Cl. Jaquin vol. 1. pag. 50. Tab. 11. (*) accuratiſſime exhibuit, noſtra hæc ad 10. primas Linnei nempe corollas quadrifidas referri debet.

Tota planta glabra eſt. Radix craſſiuſcula, ſæpe longa ſubnodoſa intra ſcopulorum fiſſuras ut plurimum creſcit verſus capita petiolorum antiquorum ſemirabidis, & albeſcentibus radiculis induta eſt.

 Cau-

(*) Hortus Botanicus Vindobonenſis. Tom. III. 1770. in fol. maj. c. fig. col.

Caulis unicus ſex pollices altus, teres, leviter ſtriatus, nunquam ramoſus, folia inferiora ſunt pinnatifida amplexicaulia, plantam mediam altitudine ſuperat, coſta foliorum aliquantum ſulcata, rigida; lobi inferiores liberi, valde crenati & runcinati, exteriores ſemper majores ſunt interioribus. Ex ultimo loborum pari alter lobus perpendiculariter exſurgit, ejusdem formæ cum reliquis, ſed folium ſecundum par foliorum eſt etiam pinnatifidum minutim crenatum, ſuperiora folia ſunt linearia integerrima. Flos unicus, globoſus. Calix communis ovatus, & acutus componitur ex ſquamulis albis membranaceis, mucronato-ariſtatis. Corollæ albæ quadrifidæ, ad marginem majores ſunt. Stamina oblonga alba. Antheræ flavæ. Piſtillum breve. Fructus compoſitus, ovatus & obtuſus. Semina ovalia, ſubpiloſa calyculis parvis dentatis coronata. Odor nullus. Floret menſe Julio, Auguſto, ſemen matureſcit Octobri. Primum deprehendi in montibus circa Trentam, & in parte occidentali Terglou in declivibus, infra montem Ziperie, & Traſelum-verch & ſuper Miſchelem-verch. Ad latus figuræ *a*, ſquamulæ calicis; *b*. ſemen ariſtis coronatum.

N. 10. Tab. 5.

Athamanta Golaka.

Tota planta glaberrima eſt. Radix perennis, extus cinerea, intus albida, ſeptem vel octo pollices longa, ſubcarnoſa, craſſa vel fibroſa, ad ſaxum alliſa ramos longos de latere propellens, oreoſelinique ſapore aliquo prædita. Coronam ſetaceam de præteritis foliis habet. Caulis ſolitarius, ſuperne ramoſus ſuberectus aſcendit, unicus, rotunde ſulcatus, duos, tres, vel quatuor pedes altus, ferme glaber. Calami medulla in centro albida, craſſitudo unius pollicis eſt. Folia radicalia ex petiolo membranaceo, & amplexicauli enaſcuntur, inferiora æque ac ſuperiora tripinnata, in ſummitate caulis inciſa duntaxat, ratione ipſius plantæ magnitudo diverſa eſt, in majore bipedalia ſunt. Coſtæ ſunt ſtriatæ anteriores canaliculatæ, pallide vireſcentes. Caules ſuperiorum foliorum quaſi membrana involuti ſunt, quæ jam leviter jam profunde trifida, aut quadrifida, vel etiam pluries inciſa eſt, laciniæ ovatæ oblongæ, acutæ, planæ, ſupra ſplendide virides, infra paleſcentes, in ſummo caule folia ſingula ſunt ſimplicia, lanceolata minutim inciſa; baſi ampliata, & membranacea.

Involucri univerſalis foliola ſunt circiter octo novemque, lanceolata multumque inciſa, reflexa, undulata, rigida; particulare conſurgit ex foliolis integerrimis, glabris, ſublinearibus, tribus vel quinque. Umbella univerſalis ampla conſtat quindecim aut viginti quinque umbellulis inæqualibus, erectis. Umbella partialis quindecim aut viginti flores habet, flores, petala alba, glabra, ovata, cum apicibus inflexis vix ſub-

cor-

cordata, æqualia. Stamina petalis longiora. Antheræ binodoſæ, pallescentes. Stigmata bifida, brevia, albovireſcentia. Omnes floſculi fertiles ſunt.

Fructus immaturus, viridis, ſubrotundatus; maturus fuſcus, ovatus, oblongus, teres, nitidus, clavatus. Stigma perſiſtens. Semina bina clavata, marginibus quatuor elevatis, extus membranaceis, ovatis, glabris, in medio ſtriatis, albeſcentia.

Tota planta, excepta radice, ſaporem ingratum habet, floret menſe Junio, ſemen Auguſto matureſcit. Ad latus Iconis repræſentatur fructificatio omnis in nativa magnitudine. *a.* Corolla cum ſtamine & germine. *b.* Semen non perfecte maturum. *c.* Idem maturum. *d.* Semen nudum extra membranas, cujus una pars interne concava, & externe convexa eſt, odor nullus. Habitat in alpibus Juliis in ſummitate montis Velki-, & Mali-Golak & in aliis montibus circumjacentibus.

N. 11. *Tab.* 4. *Fig.* 2.

Potentilla Terglouenſis.

Ex tot Potentillis nec unam vidi, quæ huic noſtræ perfecte aſſimilaretur, illa nitida potentillæ Cl. Linnei ſicut illam Celeb. de Wulfen in appendice citato deſcribit, maxime cum hac præſente convenit.

Radix eſt ſublignoſa, atra, recta craſſa, parum fibroſa. Caules plurimi ſuberecti, pollicis altitudinem attingunt, teretes, una cum foliis, & calicibus tomentoſi, aut denſe villoſi albi ſericei, & glauceſcentes. Folia radicalia, plurima, ternata, ſubamplexicaulia, in inferiore parte membranacea, verſus folia petiolata. Foliola oblonga, ovata, obtuſa, ſubſeſſilia in apice petioli communis, utrinque æqualiter villoſa, plerumque plicata, integerrima. Folia caulina inferiora radicalibus ſimilia, petiolata baſi ſtipulis binis linearibus, acutis integris, & ipſi villis cinctis. Superiora ternata aut ſimplicia, primo cum ſtipulis brevioribus lanceolatis integris. Stipulæ ſeſſiles integræ parum canaliculatæ.

Flos in caule ſemper unicus, terminalis, magnus, ſpecioſus, odorifer ſicut Cl. de Wulfen potentillam ſuam deſcripſit. Calix perſiſtens ſubcoriaceus decemfidus, ſegmentis lanceolatis, alternis brevioribus anguſtioribus, ſupra tandem parum rubeſcentibus, ſubtus pallide vireſcens, villoſus. Pili in ſegmentis lanceolatis ſtrias formant duplices. Petala quinque ſubcordata, leviter emarginata, pallida, roſea, ampla. Stamina plurima, filamenta albida duas lineas longa, antheræ clavatæ, rubræ, cum polline flavo. Receptaculum villoſum. Germen ovatum, ſeſſile, rubrum, ſed villo albo ſericeo veſtitum. Stylus rotundatus, nudus, ruber. Stigma breve, ſimplex. Florent menſe Julio, Auguſto, ſuper monte Terglou Sa-Utech, & *Zoſpoliza* in regionibus glacialibus. Infra prope *a.* repræſentatur calix. *b.* Folium ternatum cum ſtipulis expanſum. *c.* Stamina. *d.* Germen piloſum. Omnia in naturali ſtatu.

N. 12.

N. 12. Tab. 4. Fig. 3.

Carlina pola.

Tota planta tomentoſa, ſeu arachnoidea eſt. Radix perennis, ligneſcens, fere quatuor pollices longa, etiam brevior, non ramoſa, tortuoſa, fibris vel radiculis ſunium inſtar inſtructa, flaveſcens, ſaporem eundem prope quem carlina acaulis habet, hunc ſaporem temperat levis ſuperveniens dulcedo. Caulis erectus, tres pollices, aut ſpithamam longus, teres, flaveſcens, arachnoideus, junior folioſus, poſtea nudus, folia alterna ſeſſilia aut ſubamplexicaulia, in ſummitate congeſta, oblonga, parum ovalia, unius & dimidii pollicis longitudinem habent, rigida, ſinuata, ſpinoſa, pungentia, ex angulis ſinuoſitatis pinnulæ oblongæ mucronatæ proſtent; in marginibus vero minoribus ſunt ſolitariæ, ex eodem loco in apicibus folia ſemper ſolitaria per coſtas decurrunt.

Floris caput ſubrotundum, cujus ſummitas in receptaculum elongatur, cui flos inſidet involucro foliaceo mucronato rigido, & hæc quoque folia ſunt enſiformia, leviter canaliculata, integerrima rigida, & capitulo duplo longiora, coloris cinnabarini, ſemper perſiſtentia. Corollæ albeſcentes, quinquedentatæ, tubuloſæ, quibus Antheræ quinque flaveſcentes affixæ. Stigma clavatum. Semen cordiforme, glabrum, pappus ſetaceus, albeſcens, ſeſſilis, duas vel tres lineas longus. Diſcus parum carnoſus, albidus, ſaporem dulcem habet; floret Julio, & Auguſto; primo hanc plantam inveni copioſam in montibus apenninis ſuper monte Falcon, poſtea in Campagna di Roma, & in *Colliſeo* prope Polam in Iſtria. Ad latus *a.* folium. *b.* Squamas calicis. *c.* Semen papposum repræſentat.

Tres numero duntaxat hujus generis plantas in ultimo loco reperi, in quibus Myrmeleon an Libelluloides Linnei inſidebat, quem huic plantæ addidi, vel propter ſingulares nigreſcentes maculas.

Typis Chriſtiani Friderici Wappler.

QQ 937469

Digitized by Google

Digitized by Google

